

Vrienden van Sonsbeek
Zijpendaalseweg 24
6814 CL Arnhem
Tel. 085-450660

VRIENDEN VAN SONSBEEK

VERENIGING VRIENDEN VAN SONSBEEK etc.

Overzicht inkomsten uitgaven 1991

INKOMSTEN

kont ibuties	f	7.981,--
rente	f	63,62
50% Gemeente-bijdrage rapport Historische Tuin	f	1.931,55

	f	9.976,17

saldi 31.12.1990:	dt	f	1.879,65
inkomsten	cr	f	1.995,17

	cr	f	115,52
uitgaven	dt	f	3.533,88

	dt	f	3.418,36
kontributies	cr	f	7.981,--

saldi 31.12.1991	cr	f	4.562,64

UITGAVEN

werkgroep beheer	f	73,80
werkgroep Historische Tuin	f	456,34
aktiviteiten	f	697,--
vergaderkosten	f	134,45
porto	f	780,78
drukwerk rapport	f	1.109,19
drukwerk - overig	f	221,32
Kamer van Koophandel	f	61,--
overschot 1991	f	6.442,17

	f	9.976,17

saldi per 31.12.1991

ABN AMRO Bank	cr	f	143,53
ABN AMRO Bank	cr	f	4.426,36
Postbank	dt	f	7,25

saldo	cr	f	4.562,64

nog te betalen

drukwerk	f	282,03
aktiviteiten	f	665,--
vergaderkosten	f	132,--
portokosten	f	369,34

	f	1.448,37

nog te ontvangen

bijdrage drukkosten Gemeente (ontvangen 10.1.1992)	f	577,09
---	---	--------

INFOBULLETIN

MEI 1992

Bovendien moet je je toch wel afvragen, of het gerechtvaardigd is dat daarvoor de midgetgolfbaan moet verdwijnen, die jaarlijks zo'n groot aantal bezoekers trekt.

De heer Van Ovezall stelde voor om het geld niet voor de tuin te reserveren maar te besteden aan bloemen of bloembollen, die door het hele park geplant kunnen worden.

De Werkgroep Beheer en de Gemeente

De werkgroep Beheer heeft een minder prettig jaar achter de rug. Dat werd zeker niet alleen veroorzaakt door de voorzitterswisseling. Zoals reeds in het kerstnummer van het infobulletin is vermeld, heeft de gemeente tot nu toe zeer weinig gedaan met de adviezen van de groep.

Het enige dat van de gemeente werd vernomen was, dat de brief van het bestuur aan B. en W. in behandeling genomen was.

Teneinde raad heeft het bestuur in de persoon van de heren Dieleman en Elissen een gesprek aangevraagd met wethouder Coumans. Deze erkende dat de gemeente in gebreke was gebleven.

Op het advies over het parkbeheer is inmiddels het antwoord gekomen: de ideeën van de vereniging worden meegenomen in het nieuwe beheerplan voor de monumentale parken. Het betreft o.m. wel dunningen door te voeren maar oude bomen te sparen. Die dunning is intussen broodnodig geworden.

Stormhout

Over het stormhout bestaat nog geen zekerheid. De dienst MOW had het plan alle omgewaaide bomen laten liggen zolang ze buiten de paden lagen en geen gevaar opleverden voor parkbezoekers.

Voor de vereniging is dat niet aanvaardbaar. Mensen willen in Sonsbeek genieten van een mooi park. Daar horen geen omgewaaide bomen bij. Er is geen bezwaar tegen in het bosgebied een enkele somboom niet weg te halen, zodat het duidelijk wordt aan de bezoekers hoeveel kracht de natuur kan ontwikkelen en hoe kleine dieren en vogels onderdak en bescherming kunnen vinden in het dode hout. Het culturele erfgoed dient echter meer aandacht te krijgen, dan het natuurlijk erfgoed.

B. en W. is gevraagd om op korte termijn een standpunt in te nemen over het beheer van het park.

Parkmeubilair

Het bestuur heeft ook het voorstel aan de gemeente overgenomen om meer eenheid te brengen in het parkmeubilair. Dat heeft nu een veelvoud van vormen hetgeen het aanzien van het park niet ten goede komt.

Afsluiting Parkweg

Volgens wethouder Coumans zal bij de beslissing over de Parkweg: wel afsluiten, niet afsluiten, verkeersluw maken, rekening worden gehouden met de adviezen van de vereniging.

Parken buiten Arnhem niet in trek
Het blijkt dat de leden van de Vereniging Vrienden van Sonsbeek weinig interesse hebben in andere, belangrijke, Nederlandse parken. In 1990 ging de excursie naar het Vondelpark in Amsterdam niet door wegens gebrek aan belangstelling. Dit jaar was er, naast enkele bestuursleden, slechts één deelnemster voor een wandeling door het park Rozendael.

Toegegeven, het was die dag regenachtig maar toch had het bestuur op een groter aantal deelnemers gerekend.

Wandelingen groot succes

De wandelingen in het eigen park zijn daarentegen iedere keer weer een groot succes. Ook bij slecht weer.

De traditionele puzzeltocht in januari trok meer dan honderd deelnemers, zowel oud als jong. Opmerkelijk, want de tocht was niet opgenomen in de agenda van de Zondagkrant. Bovendien regende het.

Schoonmaakactie

De schoonmaak actie trok ook dit jaar niet veel leden. Het bestuur vraagt zich af of we hier mee moeten doorgaan.

Rapport Historische Tuin

Er is veel belangstelling voor het rapport van de werkgroep Historische Tuin. De dienst MOW heeft de helft van de oplage afgenomen. Voor belangstellenden ligt het ter inzage.

Uitvoering is nog niet mogelijk omdat er geen geld voor is. Alle aandacht van de gemeente gaat nu naar Meinerswijk.

Het is evenwel niet de bedoeling dat het plan in een kast of op een plank blijft liggen.

De Werkgroep Historische Tuin is van mening dat het 100-jarig 'bestaan' van Sonsbeek in 1999 een mooie gelegenheid is voor de opening van de tuin.

Het spaarpotje van onze, toch niet rijke, vereniging kan een stimulans zijn voor het gemeente bestuur in de komende jaren geld te reserveren voor de aanleg van de tuin.

In 1999 is het honderd jaar geleden dat de gemeente in het bezit kwam van park Sonsbeek.

Het landgoed had toen al een deel van zijn oorspronkelijk omvang verloren aan de woningbouw. Door de aankoop kon verdere teloorgang worden voorkomen en kregen de bewoners van Arnhem er, vlak bij de deur een prachtig wandelpark bij. Sonsbeek is aangelegd in de 'Engelse' landschapsstijl. Het karakter daarvan is tot op heden bewaard gebleven.

Protest

De heer Tutein Nolthenius is sterk gekant tegen het plan. Hoe kun je, vroeg hij zich af, een tuin 'herstellen' als je niet eens zeker weet hoe die tuin er heeft uitgezien. Als je zelfs niet eens weet of er wel een tuin is geweest.

JAARVERGADERING 1992

FINANCIEEL VERSLAG

Onze vereniging hield op 24 maart j.l. alweer haar derde jaarvergadering. De ongeveer 25 leden die de vergadering bezochten, kregen een overzicht van inkomsten en uitgaven met een mondelinge toelichting van penningmeester Jan Elissen, waaruit bleek dat de vereniging er financieel goed voor staat. Zo goed, dat het bestuur het voorstel kon doen om ruim 4000 gulden te reserveren voor de aanleg van de 'historische' tuin.

Kascontrolecommissie

De kascontrole commissie bestaande uit de heren Lommen en Beze-mer kon na intensieve controle de penningmeester slechts complimenten met zijn werk. De heer Beze-mer trad op als vervanger van de heer Garendam die zich terugtrok. De voorzitter bedankte de leden van de kascommissie voor hun werk. Aftredend lid dit jaar was de heer Lommen. Voor hem in de plaats werd mevrouw Boshouwers gekozen, nu samen met de heer Beze-mer de nieuwe kascommissie vormt.

Bankgaranties

Bij de oprichting van de vereniging verleenden de gemeente en de Heidemij een bankgarantie. Deze garanties zijn resp. in 1991 en 1992 afgelopen. Het goede beleid van de penningmeester maakte dat we de garanties niet meer nodig hebben. De vergadering verleende hem decharge en beloonde Jan Elissen een applaus.

JAAROVERZICHT VOORZITTER

Voorafgaand aan het financiële gedeelte zette voorzitter Wim Dieleman uiteen wat de vereniging het afgelopen jaar had gedaan en welke plannen er bestaan voor het komende. Hij schetste hoe hij, op een desbetreffende vraag van de redacteur van het infoblad, had nagedacht over het bestaansrecht van de vereniging. De slotsom van die overdenkingen was, dat de vereniging het er in de afgelopen drie jaar zeker niet slecht had afgebracht. Ze heeft zich ten doel gesteld een klankbord te zijn voor de gemeente; om de stem van de gebruiker bij de beheerders hoorbaar te maken. Daarvoor zijn zoveel leden nodig, dat de vereniging zelfstandig kan bestaan en dat ze zich als vertegenwoordigster van de gebruikers kan manifesteren. De voorzitter constateerde dat de vereniging aan beide doelstellingen beantwoordt. Dat betekent echter niet dat er geen nieuwe leden meer nodig zijn. In het komende jaar zal dan ook een intensieve ledenwerfactie worden georganiseerd.

Lezingencyclus

Voor de lezingencyclus over de verschillende aspecten van het park bestond grote belangstelling. Vooral de wandeling die aan het eind van de serie werd georganiseerd trok veel deelnemers

Sonsbeek met zijn natuurlijke hoogteverschillen, zijn beek en de oude molenvijvers, is ideaal voor deze landschapsvorm. Het ontwerp wordt toegeschreven aan de bekende landschapsarchitect Zocher. Zeker is het echter niet.

Mevrouw Oldenburger vestigde ook nog de aandacht op de aanleg van de Janssingel door Leonard Springer en het parkje bij de Lauwersgracht, dat werd ontworpen door Hugo Poortman.

De ruimte in dit infobulletin is helaas te gering voor een volledige weergave van deze lezing.

Een uur lang hield mevrouw Oldenburger aan de hand van dia's van tekeningen en foto's met een schat aan informatie de zaal in haar ban.

Mevrouw Oldenburger heeft een boek over tuinen en buitenplaatsen geschreven. De laatste exemplaren daarvan zijn voor een prijs rond de 40 gulden (50% van de oorspronkelijke prijs) te koop in de LIBRIS boekhandels.

STICHTING PARK OPEN

Kleinschalig amusement

In Sonsbeek is veel te beleven: De Watermolen met zijn tentoonstellingen en activiteiten, de midgetgolfbaan, de restaurants met hun terrassen, je kunt er wandelen, spelen en zonnen. De Stichting Park Open voegt daar nog iets aan toe. Deze stichting stelt zich ten doel in Park Sonsbeek kleinschalige evenementen te organiseren. De stichting heeft daarbij de Ronde Weide als actieterrein gekozen.

Ze is van plan theater te laten maken, dansuitvoeringen te organiseren of concerten. En 's winters als het stevig vriest bestaat de mogelijkheid voor een 'aangeklede' ijsbaan op de vijver. IJspret in optima forma dus.

De activiteiten zijn er, gedurende de zomer elke zondag en ook echt voor iedereen. Als de ouders b.v. genieten van een popconcert, kunnen de kleintjes lachen om de grappen van een clown.

Zondag 10 mei is het programma aan opgedragen aan alle moeders van Arnhem. Het levenslied vormt daarin de rode draad.

Het programma is zeer gevarieerd en interessant. Houd dus de evenementenagenda in de gaten.

ARNHEM PADENSTAD

Wandelen door de parken is heerlijk. Niemand zal het ontkennen.

Toch is het soms ook plezierig om door de stad van het ene park naar het andere te lopen of gewoon door de stad te dwalen. Er is genoeg te zien.

Bij het bezoekerscentrum zijn 'stadspaden' te koop. O.a. De Binnenstadroute, De Vogelwijkroute, De Spijkerkwartierroute en De Jansbeekroute. Tijdens de wandeling wordt aandacht gevestigd op de geschiedenis, de architectuur, de natuur en de mens in de stad. De routes kosten een gulden per stuk.

Van de Burgemeestersroute, een wandeling door de Burgemeesterswijk, Sterrenberg en Heijenoord is een geheel nieuwe versie gemaakt. Deze is geïllustreerd door Marius Kolvoort en kost f 2,-.

'HISTORISCHE' TUIN? HOEZO?

Na de pauze hield mevrouw C.S. Oldenburger, verbonden aan de Landbouw Universiteit van Wageningen lezing over de geschiedenis van de tuin- en landschapsarchitectuur.

Mevrouw Oldenburger sprak vooraf haar verbazing uit over het feit dat er plannen bestonden in Sonsbeek een 'historische' tuin aan te leggen. Dat kan helemaal niet. Je kunt alleen over een historische tuin spreken als het om een bestaande tuin gaat. Is zo'n tuin verloren gegaan, dan kun je hem slechts reconstrueren mits je een idee hebt hoe de tuin er heeft uitgezien.

Wat u wilt is een tuin aanleggen waarvan de grenzen mogelijk historisch bepaald zijn.

* Op grond van deze uitspraak wordt voortaan gesproken over 'DE TUIN'

Geschiedenis van de tuinarchitectuur

Het is uiteraard al heel lang geleden dat de mens is begonnen met de aanleg van tuinen. Tot aan de middeleeuwen bestaat er echter praktisch geen literatuur over tuinaanleg. Men vond het zo gewoon om een tuin te hebben dat het niet nodig was daar een woord aan vuil te maken.

Schilderijen en tekeningen kunnen aanvullende informatie bronnen zijn.

In de late middeleeuwen kwam langzaamaan een tuincultuur op gang. Cultuurplanten waren er toen nog weinig en werden dus nauwelijks gebruikt.

Ontdekkingsreizen en kolonisatie hadden grote invloed op de tuinen. In 1583 werd de eerste tulp ingevoerd. In die tijd werd een speciaal plekje voor zo'n zeldzame! bloem ingeruimd.

De VOC kreeg tot opdracht om uit Indië exotische planten mee te brengen.

In de Renaissance werden in de tuinen wandellaantjes en perken aangelegd. In het huis werden ramen aan de tuinkant aangebracht. De middenas van het huis en de tuin lagen niet in elkaars verlengde.

Het Hollandse classicisme is streng symmetrisch. Zowel in de architectuur als in de aanleg van tuinen en parken. Het Franse classicisme is ook symmetrisch maar heel barok met halfcirkelvormige afscheidingen, fonteinen op kruispunten en 'parterres de broderie'

Eind 17e eeuw kwam de Oranjerie in zwang. Vanaf de tijd dat de gebouwtjes gelijkmatig verwarmd konden worden werden er exotische planten en vruchten gekweekt. In Engeland ontwikkelde zich in de 18e eeuw de 'landschapstijl'. Op een betrekkelijk klein oppervlak werd een compleet landschap nagebootst. Met hoogteverschillen en optische trucjes kreeg de tuin een 'natuurlijk' landschappelijk aanzien. Soms werd zelfs een namaak ruïne in het landschap neergezet.

Verkoop panden in de parken

De gemeente was van zins de tuinhuiswoning in Gulden Bodem te verkopen. In overleg met de Stichting Stadsschoon heeft de vereniging een standpunt bepaald over de verkoop van panden in de parken. In principe zijn wij daar niet tegen mits er voldoende waarborgen zijn voor een goed beheer. Het gebruik moet in overeenstemming met het bestemmingsplan zijn, aldus de voorzitter

De Witte Villa is nu prachtig gerestaureerd. Dat zou nooit gebeurd zijn als het gebouw in handen van de gemeente was gebleven.

De vergadering was het niet met het bestuur eens. Het is niet zeker of de gebouwen in monumentale parken verkocht kunnen worden. Als dat wel kan is het nog maar de vraag of er voldoende garanties zijn dat de koper zich aan gemaakte afspraken houdt. En wat doet een volgende koper?

De voorzitter zou nog eens overleg plegen met Stadsschoon. Dat is in dit geval niet meer nodig: de gemeente af ziet van verkoop.

Arnhem Parkenstad

Van 8 mei t/m 25 oktober organiseert de Watermolen het project 'Arnhem Parkenstad'. De vereniging zal bij de opening waarschijnlijk met een stand aanwezig zijn. Dat is ook gebeurd tijdens het waterweekend. Toen is een aantal exemplaren van het plan van de historische tuin verkocht. Ook konden enige nieuwe leden worden ingeschreven.

BESTUURSVIERKIEZING

Aftredend waren Bep Boshouwers, Tjada van den Elaart, Wim Dieleman en Cees Soederhuizen.

Cees Soederhuizen en Bep Boshouwers waren niet herkiesbaar. In hun plaats koos de vergadering Yvonne van Hooijdonk en Ton de Regt.

Tjada van den Elaart en Wim Dieleman werden herkozen.

De laatste blijft, op wens van de overige bestuursleden, voorzitter. Volgens de statuten kiezen de bestuursleden uit hun midden de voorzitter.

Cees Soederhuizen was vanaf de oprichting secretaris van de vereniging. Zijn werk wordt overgenomen door Tjada van den Elaart.

Wim Dieleman bedankte de scheidende bestuursleden voor het vele werk dat zij voor de vereniging hebben verricht. Hij bood hen een boeket aan en deelde mee dat er nog informeel afscheid van hen genomen zou worden tijdens een etentje.

Hij wenste het nieuwe bestuur een vruchtbare periode toe.

Het dagelijks bestuur bestaat nu uit:

Wim Dieleman (voorzitter)
Jan Elissen (penningmeester)
Tjada v.d. Elaart (secretaris)
Yvonne van Hooijdonk (lid)
A. de Regt (lid)

Bep en Cees, ook namens de redactie Hartelijk Dank voor het werk dat jullie deden.

IS ARNIEM EEN PARKENSTAD?

Ja natuurlijk zult u zeggen. Waar in Nederland vind je zoveel prachtige parken bij elkaar? Sonsbeek is wereldberoemd o.a. dankzij de internationale beeldentoonstellingen die er geweest zijn en nog zullen komen.

Toch heeft het bezoekerscentrum De Watermolen een project opgezet waar van 8 mei tot 25 oktober de vraag 'Is Arnhem Parkenstad?' wordt gesteld.

Voor de Arnhemmers is het zo vanzelfsprekend dat al die prachtige parken in hun stad liggen, dat toch eens de aandacht moet worden gevestigd op het unieke daarvan. Als iedereen zich meer bewust wordt van de cultuurhistorische, de recreatieve en de ecologische waarde van deze gebieden, bestaat de kans dat men er zuiniger mee zal omspringen.

Het programma is lang en varieert en verkrijgbaar in de Watermolen. Om u een idee te geven: Het boek Sjoert en Sjaartje in Sonsbeek van Joanne Verhulst wordt op 9 mei gepresenteerd en op 13 mei voorgelezen.

Er komt een informatieavond over het beheer van de parken waar vooral de fauna wordt belicht en de (on)mogelijkheid om in de parken te fietsen en auto te rijden.

Eind juni zal Günther Schwandt, docent aan de Internationale Agrarische Hogeschool Larenstein in Velp een thema avond verzorgen over historie en landschapsarchitectuur van de Arnhemse parken.

Een wandeling door Meinerswijk staat op 15 juni op het programma en er komt nog een dialezing met excursie van de Vleermuizenwerkgroep.

Het Bezoekerscentrum is geopend van dinsdag t/m vrijdag van 9.30 tot 16.30 uur en in het weekend van 12.30 tot 16.30 uur.

HET BROEIKASEFFECT DOE ER WAT AAN

Als u toch in de Watermolen bent, maak dan ook gebruik van de mogelijkheid om uw wensen en ideeën kenbaar te maken over het milieu. Van 22 april tot 5 juni loopt wereldwijde milieu actie 'Werk samen aan een schone wereld' Voor Nederland is het thema het broeikas-effect.

In de Watermolen staat gedurende de actie een 'levensboom' Daarin kunnen de bezoekers een kaart met hun wensen ophangen.

De actiekaarten zijn verkrijgbaar in de Watermolen.

VAN DE REDACTIE

Hoe zit het? Beleeft u nu werkelijk nooit iets in het park? Bent u het helemaal eens met het beleid van de gemeente? Hebt u tijdens uw vakantie geen enkel park in den vreemde bezocht en daar ook nooit iets bijzonders gezien?

Kom nou! Stuur eens een leuk verslag!

We doen er echt wat mee!!!